

K O R K E I N O I K E U S P Ä Ä T Ö S Diaarinro 1(15)
R2018/618

Julkinen Antopäivä Nro
21.1.2020 62

MUUTOKSENHAKIJA Syyttäjä

VASTAPUOLI A

ASIA Lievä valtionrajarikos

KORKEIMMAN OIKEUDEN RATKAISU

Oikeudenkäynnin kohde

Kirjattu unionin tuomioistuimen		
rekisteriin numerolla <u>1140781</u>		
Luxemburgissa,	27. 01. 2020	Kirjaaja, nähtävänä
Faksi/sähköposti:		
vastaanotettu: <u>24.1.20</u>		Cecilia Strömholm hallintovirkamies

1. Asiassa on kysymys siitä, voidaanko syytetty A:n syyksi lukea lievänä valtionrajarikoksena se, että hän on matkustanut huviveneellä Suomen tasavallasta Viron tasavaltaan ja takaisin ylittämällä Suomen ulkorajan ilman, että hänellä on ollut mukanaan passi tai muu matkustusasiakirja.

2. Unionin oikeuden näkökulmasta asiassa on kysymys henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta. Tarkemmin kysymys on siitä, voiko jäsenvaltio asettaa unionin kansalaiselle velvollisuuden rangaistuksen uhalla pitää mukanaan voimassa oleva passi tai muu matkustusasiakirja, kun hän matkustaa toiseen jäsenvaltioon ja takaisin. Mainittuun kysymykseen annettavasta vastauksesta riippuen asiassa on kysymys myös siitä, muodostaako syytteenmukaisesta lievästä valtionrajarikoksesta Suomessa tavanomaisesti

määrättävä sakkorangaistus suhteettoman esteen henkilöiden vapaalle liikkuvuudelle.

Asiassa merkitykselliset tosiseikat ja rikosoikeudenkäynti

Asian tausta

3. A oli 25.8.2015 matkustanut Suomen tasavallasta Viron tasavaltaan ja takaisin huviveneellä. Hänelle oli myönnetty Suomen passi, joka oli voimassa. Hänellä oli oikeus poistua Suomesta. A ei ollut esittänyt passia tai muuta matkustusasiakirjaa Suomeen paluun yhteydessä Helsingissä suoritettussa rajatarkastuksessa. Hänen henkilöllisyytensä oli tästä huolimatta kyetty selvittämään hänen mukanaan olleesta ajokortista. Myös A:n passin voimassaolo olisi kyetty varmistamaan rajatarkastuksen yhteydessä. A:lle ei ollut suoritettu rajatarkastusta Suomesta poistumisen yhteydessä, eikä myöskään Virossa.

4. Syyttäjä on nostanut Helsingin käräjäoikeudessa A:ta vastaan syytteen lievistä valtionrajarikoksesta. A on kiistänyt syytteen.

Helsingin käräjäoikeuden tuomio 5.12.2016

5. Käräjäoikeus on katsonut A:n syyllistyneen lievään valtionrajarikokseen. Käräjäoikeuden mukaan rangaistavaa on valtionrajan ylittäminen ilman, että matkustusasiakirja on mukana. Teon rangaistavuuden kannalta ei ole merkitystä sillä, onko valtionrajan ylittävällä henkilöllä voimassa oleva passi. Käräjäoikeus on kuitenkin jättänyt A:n rangaistukseen

tuomitsematta, koska syyksi luettu teko on ollut vähäinen ja koska yleisen rangaistuskäytännön mukaan määräytyvä päiväsakkorangaistus olisi tässä tapauksessa johtanut kohtuuttomaan lopputulokseen.

Helsingin hovioikeuden tuomio 15.6.2018

6. Syyttäjä on valittanut hovioikeuteen ja vaatinut, että A tuomitaan sakkorangaistukseen käräjäoikeuden hänen syykseen lukemasta rikoksesta. A on tehnyt vastavalituksen ja vaatinut, että syyte hylätään.

7. Hovioikeus on katsonut selvitetyn, että A:lla ei ole ollut mukanaan passia tai matkustusasiakirjaa. Hovioikeus on kuitenkin hylännyt syytteen katsoen, että A:n menettely ei täyttänyt lievän valtionrajarikoksen tunnusmerkistöä.

Valitus Korkeimmassa oikeudessa

8. Korkein oikeus on myöntänyt syyttäjälle valitusluvan siitä kysymyksestä, onko A hovioikeuden selvitetyn katsomalla menettelyllä syyllistynyt lievään valtionrajarikokseen.

Sovellettavat säännöt

Unionin oikeus

9. Oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella on yksi keskeisimmistä unionin kansalaisen oikeuksista, mikä ilmenee muun muassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 45 artiklan 1 kohdasta, Euroopan unionin perussopimuksen (SEU) 3

artiklan 2 kohdasta sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 21 artiklan 1 kohdasta.

10. Keskeinen instrumentti vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi on Euroopan parlamentin ja neuvoston henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä antama asetus (EY) N:o 562/2006 (Schengenin rajasäännöstö), joka on sittemmin kodifioitu asetukseksi (EU) 2016/399 (Schengenin rajasäännöstö kodifikaatio). Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen takia viittaukset Schengenin rajasäännöstöön ovat jatkossa viittauksia asetukseen (EY) N:o 562/2006 sellaisena kuin se oli voimassa arvioitavana olevan menettelyn aikana 25.8.2015.

11. Schengenin rajasäännöston 2 artiklan 1 alakohdan mukaan "sisärajoilla" tarkoitetaan muun ohella säännöllistä lauttaliikennettä koskevia jäsenvaltioiden meriliikenteen satamia. Artiklan 2 alakohdan mukaan "ulkorajoilla" tarkoitetaan puolestaan muun muassa jäsenvaltioiden merirajoja ja meriliikenteen satamia edellyttäen, että ne eivät ole sisärajoja.

12. Sisärajat voidaan Schengenin rajasäännöston 20 artiklan mukaan ylittää kaikkialta ilman, että henkilöihin heidän kansalaisuudestaan riippumatta kohdistettaisiin rajatarkastuksia. Rajasäännöston 21 artiklan c alakohdan mukaan rajavalvonnan poistaminen sisärajoilta ei vaikuta jäsenvaltion mahdollisuuteen säätää omassa lainsäädännössään velvollisuudesta pitää hallussa tai mukana asiakirjoja.

13. Schengenin rajasäännösten 4 artiklan 1 kohdan mukaan ulkorajat voidaan ylittää ainoastaan rajanylityspaikkojen kautta niiden vahvistettuina aukioloaikoina. Säännösten 7 artiklan 2 kohdan mukaan kaikille henkilöille suoritetaan vähimmäistarkastus, jotta heidän henkilöllisyytensä voidaan todeta esitettyjen matkustusasiakirjojen perusteella. Tällaisessa vähimmäistarkastuksessa selvitetään nopeasti ja yksinkertaisesti tarvittaessa teknisiä laitteita käyttämällä rajanylitykseen oikeuttavan asiakirjan voimassaolo ja se, onko siinä väärentämiseen tai väärennökseen viittaavia merkkejä. Artiklan 6 kohdan mukaan unionin vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvat henkilöt on tarkastettava direktiivin 2004/38/EY mukaisesti. VI liitteen kohdan 3.2.5 mukaan 4 ja 7 artiklasta poiketen jäsenvaltion alueella olevasta satamasta tulevissa tai sellaiseen lähtevissä huviveneissä oleville henkilöille ei saa tehdä rajatarkastuksia, ja he voivat poiketa satamaan, joka ei ole rajanylityspaikka. Kyseiset henkilöt ja/tai alukset on kuitenkin tarkastettava laittomaan maahanmuuttoon liittyvien riskien arvioinnin perusteella ja etenkin, jos asianomaisen jäsenvaltion alue on kolmannen maan rannikon välittömässä läheisyydessä.

14. Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella antaman direktiivin 2004/38/EY (vapaan liikkuvuuden direktiivi) 4 artiklan 1 kohdan mukaan unionin kansalaisilla, joilla on voimassa oleva henkilötodistus tai passi, on oikeus poistua jäsenvaltion alueelta matkustaakseen toiseen jäsenvaltioon, sanotun

kuitenkaan rajoittamatta matkustusasiakirjoihin kansallisilla rajoilla kohdistettavia tarkastuksia koskevien määräysten soveltamista. Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitetuilta henkilöiltä ei saa vaatia maastapoistumisviisumia eikä muun vastaavan muodollisuuden noudattamista.

15. Direktiivin 2004/38/EY 5 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on sallittava unionin kansalaisen, jolla on voimassa oleva henkilötodistus tai passi, tulo alueelleen, sanotun kuitenkin rajoittamatta matkustusasiakirjoihin kansallisilla rajoilla kohdistettavia tarkastuksia koskevien määräysten soveltamista. Jos unionin kansalaisella ei ole vaadittavia matkustusasiakirjoja tai mahdollisesti tarvittavaa viisumia, mainitun artiklan 4 kohdan mukaan asianomaisen jäsenvaltion on ennen maahanpääsyn epäämistä annettava näille henkilöille kaikin kohtuullisin tavoin mahdollisuus hankkia tarpeelliset asiakirjat tai saada ne toimitetuksi heille kohtuullisessa määräajassa, tai vahvistaa tai osoittaa muilla keinoin, että heillä on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun. Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltio voi määrätä asianomaiselle jäsenvaltion alueella oleskelua koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä seuraamuksia, joiden on oltava oikeasuhteisia ja syrjimättömiä.

16. Direktiivin 2004/38/EY 27 artiklan perusteella jäsenvaltiot voivat rajoittaa unionin kansalaisen vapaata liikkuvuutta ja oleskelua yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen liittyvistä syistä, jollei direktiivin VI luvun säännöksistä muuta johdu.

Artiklan 2 kohdan mukaan yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vuoksi toteutettujen toimenpiteiden on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia, ja niiden on perustuttava yksinomaan asianomaisen henkilön omaan käyttäytymiseen.

Kansalliset säännöt

17. Arvioitavana olevan menettelyn hetkellä voimassa olleen rikoslain 17 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtionrajarikokseen syyllistyy muun muassa se, joka ylittää tai yrittää ylittää Suomen rajan ilman siihen oikeuttavaa matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelulupaa tai matkustusasiakirjaan rinnastettavaa muuta asiakirjaa.

18. Rikoslain 17 luvun 7 a §:n mukaan rikosentekijä on tuomittava lievästä valtionrajarikoksesta sakkoon, jos valtionrajarikos, luvattoman oleskelun tai liikkumisen lyhytaikaisuus, kielletyn toimen laatu taikka muut rikokseen liittyvät seikat huomioon ottaen on kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

19. Perustuslain 9 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus lähteä maasta. Tähän oikeuteen voidaan lailla säätää välttämättömiä rajoituksia oikeudenkäynnin tai rangaistuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi taikka maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisen turvaamiseksi. Pykälän 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Suomen kansalaisen oikeutta lähteä maasta ja saapua maahan on täsmennetty passilain säännöksillä. Passilain 1 §:n 1 momentin

mukaan Suomen kansalaisella on oikeus matkustaa maasta sen mukaan kuin kyseisessä laissa säädetään. Pykälän 2 momentissa todetaan, ettei Suomen kansalaista saa estää saapumasta maahan.

20. Passilain 2 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalainen osoittaa oikeutensa matkustaa maasta ja saapua maahan passilla, jollei kyseisestä laista, Euroopan yhteisön lainsäädännöstä taikka Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Ilman passia Suomen kansalainen saa matkustaa Islantiin, Norjaan, Ruotsiin ja Tanskaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään ne muut maat, joihin Suomen kansalainen saa matkustaa käyttäen matkustusasiakirjana passin sijasta henkilökorttilain (829/1999) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilökorttia. Henkilökorttilaki (829/1999) on kumottu 1.1.2017 voimaantulleella henkilökorttilailla (663/2016), jonka 2 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaiselle myönnettyä henkilökorttia voidaan käyttää passin sijasta matkustusasiakirjana passilain 2 §:n 1 momentin nojalla annettujen säännösten mukaisesti.

21. Rikoslain 2 a luvun 1 §:n 1 momentin mukaan sakko tuomitaan päiväsakkoina, joiden vähimmäismäärä on yksi ja enimmäismäärä 120.

22. Arvioitavana olevan menettelyn aikana voimassa olleen saman luvun 2 §:n (808/2007) 1 momentin mukaan päiväsakon rahamäärä on vahvistettava niin, että se on kohtuullinen sakotettavan maksukykyyn nähden. Kohtuullisena päiväsakon rahamääränä on 2 momentin mukaan pidettävä yhtä kuudeskymmenesosaa sakotettavan

keskimääräisestä kuukausitulosta, josta on vähennetty valtioneuvoston asetuksella määriteltävät verot ja maksut sekä kiinteä peruskulutusvähennys. Sakotettavan elatusvelvollisuus voi alentaa päiväsakkoa. Päiväsakko määrätään 3 momentin mukaan tuomioistuimessa oikeudenkäynnin aikaisten tietojen perusteella. Päiväsakon rahamäärästä annetun asetuksen 5 §:n mukaan päiväsakon rahamäärää ei saa vahvistaa pienemmäksi kuin 6 euroa. Päiväsakon rahamäärälle ei ole säädetty enimmäismäärää.

23. Luvun 3 §:n 1 momentin mukaan sakon kokonaisrahamäärä on päiväsakkojen lukumäärä kerrottuna päiväsakon rahamäärällä.

24. Teonkuvauksen mukaisesta lievästä valtionrajarikoksesta määrätään tavanomaisesti 15 päiväsakkoa. Yhden päiväsakon rahamäärä oli vuonna 2014 keskimäärin 16,70 euroa, mikä vastaa 1 257 euron kuukausittaista nettotuloa. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella A:n tuloilla yhden päiväsakon rahamäärä olisi tekoaikana ollut 6 350 euroa ja sakon kokonaisrahamäärä 95 250 euroa.

Ennakkoratkaisupyyntöjen tarve

25. Asiassa on tulkinnanvaraista, onko unionin oikeuden mukaista rangaista unionin kansalaista siitä, että hän on matkustanut toiseen jäsenvaltioon ja takaisin ilman, että hänellä on ollut mukanaan voimassa oleva passi tai muu matkustusasiakirja. Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, asiassa tulee arvioitavaksi myös, rajoittaako mainitusta laiminlyönnistä Suomessa tavanomaisesti määrättävä

sakkorangaistus suhteettomasti henkilöiden vapaata liikkuvuutta.

Ensimmäisen ja toisen kysymyksen tausta

26. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on 21.9.1999 antamassaan tuomiossa asiassa C-378/97 (Wijsenbeek, EU:C:1999:439) katsonut, että pääasian tosiseikkojen tapahtumisen ajankohtana sovellettavan yhteisön oikeuden kehitysvaiheessa perustamissopimuksen 7 a artiklan ja 8 a artiklan vastaista ei ollut, että jäsenvaltio asettaa henkilölle siitä riippumatta, onko hän Euroopan unionin kansalainen, velvollisuuden rangaistuksen uhalla osoittaa kansalaisuutensa, kun hän tulee tämän jäsenvaltion alueelle yhteisön sisärajojen kautta edellyttäen, että rangaistukset ovat verrattavissa samankaltaisiin kansallisiin rikkomuksiin sovellettaviin rangaistuksiin ja etteivät ne ole suhteettomia siten, että ne rajoittaisivat henkilöiden vapaata liikkuvuutta (45 kohta).

27. Asiassa C-215/03 (Oulane, EU:C:2005:95) 17.2.2005 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että voimassa olevan henkilökortin tai passin esittämistä koskevalla velvollisuudella on tarkoitus yhtäältä tehdä oleskeluoikeuden todistamiseen liittyvien ongelmien ratkaisu helpommaksi paitsi kansalaisille, myös kansallisille viranomaisille, ja toisaalta vahvistaa enimmäisedellytykset, jotka jäsenvaltio voi asettaa asianomaisille henkilöille heidän oleskeluoikeutensa tunnustamiseksi (22 kohta). Voimassa olevan henkilökortin tai passin esittäminen yhteisön

kansalaisuuden toteennäyttämiseksi on kuitenkin hallinnollinen muodollisuus, jonka ainoa tavoite on, että kansalliset viranomaiset toteavat oikeuden, joka johtuu suoraan kyseessä olevan henkilön asemasta (24 kohta). Jos voimassa olevan henkilökortin tai passin puuttuessa asianomainen henkilö pystyy todistamaan kansalaisuutensa muilla keinoilla ilman mitään epäselvyyttä, vastaanottava jäsenvaltio ei voi kyseenalaistaa hänen oleskeluoikeuttaan sillä perusteella, että asianomainen henkilö ei ole esittänyt jotakin edellä mainittua asiakirjaa (25 kohta).

28. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella ei ole selvää, onko kansallinen säännös, jolla unionin kansalaiselle asetetaan velvollisuus rangaistuksen uhallla pitää mukanaan voimassa olevaa passia tai muuta matkustusasiakirjaa hänen matkustaessaan toiseen jäsenvaltioon ja siten käytännössä myös siellä ollessaan, unionin oikeuden mukainen. Euroopan unionin perussopimusten muutosten sekä Schengenin rajasäännösten ja vapaan liikkuvuuden direktiivin voimaantulon myötä ei ole myöskään selvää, onko yhteisöjen tuomioistuimen Wijsenbeek-asiassa sille esitettyyn kysymykseen antama ratkaisu sellaisenaan voimassa unionin oikeuden nykyisessä kehitysvaiheessa.

29. Schengenin rajasäännösten 21 artiklan c alakohdan perusteella jäsenvaltiolla on oikeus säätää omassa lainsäädännössään velvollisuudesta pitää hallussa tai mukana asiakirjoja. Säännös jättää kuitenkin tulkinnanvaraiseksi sen, voidaanko tämän velvollisuuden laiminlyönnistä määrätä

rikosoikeudellinen seuraamus ja jos voidaan, niin missä tilanteissa.

30. Selvää ei ole myöskään, antavatko direktiivin 2004/38/EY 4 artiklan 1 kohta ja 5 artiklan 1 kohta jäsenvaltiolle oikeuden asettaa unionin kansalaiselle velvollisuuden rangaistuksen uhalla pitää mukanaan passia tai muuta matkustusasiakirjaa, kun hän poistuu kyseisen jäsenvaltion alueelta tai saapuu sinne. Sanotun direktiivin oikeutta maasta poistumiseen ja maahantuloon koskevan II luvun artiklojen mukaan jäsenvaltiolla on yksiselitteisesti oikeus määrätä seuraamus vain 5 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun oleskelua koskevan ilmoituksen laiminlyönnistä.

31. Edellä kohdissa 11-13 viitattujen unionin oikeuden sääntöjen perusteella on myös epäselvää, miten jäsenvaltion oikeuteen asettaa henkilölle velvollisuus rangaistuksen uhalla pitää mukanaan voimassa oleva matkustusasiakirja vaikuttaa se, että siirtyminen jäsenvaltiosta toiseen tapahtuu kansainvälisen merialueen kautta huviveneellä siten, että unionin kansalainen ei käy matkan aikana kolmannen valtion alueella, mutta tulee ylittäneeksi unionin ulkorajan.

Kolmannen kysymyksen tausta

32. Yhteisöjen tuomioistuin on ratkaisukäytännössään katsonut, että jäsenvaltioiden ollessa toimivaltaisia määräämään rangaistuksen tietyn velvoitteen rikkomisesta ne eivät kuitenkaan voi määrätä suhteetonta rangaistusta, kuten vankeusrangaistusta, jolla rajoitettaisiin henkilöiden vapaata

liikkuvuutta (em. Wijsenbeek, 44 kohta ja siinä viitatus ratkaisut). Asiassa C-33/07 (Jipa, EU:C:2008:396) 10.7.2008 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on puolestaan aikaisempiin ratkaisuihinsa sekä direktiivin 2004/38/EY 27 artiklan 2 kohdasta ilmenevään suhteellisuusperiaatteeseen viitaten todennut, että liikkumisvapauden rajoittamisen on taattava sillä tavoitellun päämäärän toteuttaminen ja se ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeellista kyseisen päämäärän saavuttamiseksi (29 kohta). Jäsenvaltion velvollisuus noudattaa suhteellisuutta ilmenee myös direktiivin 2004/38/EY 5 artiklan 5 kohdasta.

33. Epäselvää on, muodostaako pääasiassa esitetyn teonkuvauksen mukaisesta menettelystä Suomessa tavanomaisesti määrättävä sakkorangaistus suhteettoman esteen vapaalle liikkuvuudelle tilanteessa, jossa henkilöllä on sinällään voimassa oleva passi ja jossa hänen henkilöllisyytensä sekä passin voimassaolo pystytään luotettavasti selvittämään muilla keinoin.

Ennakkoratkaisukysymykset

34. Korkein oikeus on varattuaan asianosaisille tilaisuuden lausua ennakkoratkaisupyynnön sisällöstä päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko unionin oikeus, erityisesti direktiivin 2004/38/EY 4 artiklan 1 kohta, asetuksen (EY) N:o 562/2006 (Schengenin rajasäännöstö) 21 artikla tai

unionin kansalaiselle kuuluva oikeus liikkua vapaasti unionin alueella, esteenä kansallisen säännöksen soveltamiselle, jolla henkilölle (riippumatta siitä, onko hän unionin kansalainen) asetetaan velvollisuus rangaistuksen uhalla pitää mukanaan voimassa oleva passi tai muu matkustusasiakirja, kun hän matkustaa jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon huviveneellä kansainvälisen merialueen kautta käymättä kuitenkin kolmannen valtion alueella?

2. Onko unionin oikeus, erityisesti direktiivin 2004/38/EY 5 artiklan 1 kohta, asetuksen (EY) N:o 562/2006 (Schengenin rajasäännöstö) 21 artikla tai unionin kansalaiselle kuuluva oikeus liikkua vapaasti unionin alueella, esteenä kansallisen säännöksen soveltamiselle, jolla henkilölle (riippumatta siitä, onko hän unionin kansalainen) asetetaan velvollisuus rangaistuksen uhalla pitää mukanaan voimassa oleva passi tai muu matkustusasiakirja, kun hän saapuu kyseiseen jäsenvaltioon toisesta jäsenvaltiosta huviveneellä kansainvälisen merialueen kautta kuitenkin käymättä kolmannen valtion alueella?

3. Jos kohdissa 1 tai 2 tarkoitettua estettä ei ole, onko Suomen rajan ylittämisestä ilman, että voimassa oleva matkustusasiakirja on mukana, Suomessa tavanomaisesti päiväsakkojärjestelmän mukaisesti määrättävä seuraamus direktiivin 2004/38/EY 27 artiklan 2 kohdasta ilmenevän suhteellisuusperiaatteen mukainen?

Saatuaan ennakkoratkaisun Korkein oikeus antaa asiassa tuomion.

KORKEIN OIKEUS

Pekka Koponen

Ari Kantor

Jarmo Littunen

Lena Engstrand

Jussi Tapani

Jussi Virtanen

Jäljennöksen oikeaksi todistaa Korkeimman oikeuden ratkaisun antopäivänä.

Esittelijä

Jussi Virtanen